

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**Облік, аналіз, аудит і оподаткування
в умовах глобалізації економіки
ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ ВИПУСКНИКІВ
З ФАХУ «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»**

ВИПУСК 7 (2017)

Ужгород, 2017

Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки: збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і аудит» // Випуск 7 (2017). – Ужгород, 2017

Редакційна колегія:

Мікловда Василь Петрович

доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, завідувач кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Колісник Галина Миколаївна

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Даньків Йосип Якимович

кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Єфіменко Василь Іванович

кандидат економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування підприємницької діяльності ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Ганусич Вероніка Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Кесарчук Галина Степанівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Шевця Ярослав Вікторович

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Шуліко Андрій Олександрович

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Відповідальний редактор:

Даньків Йосип Якимович

кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор **Василь Іванович Ярема;**

Доктор економічних наук, професор **Михайло Васильович Газуда.**

Відповідальність за достовірність інформації, поданої в матеріалах збірника наукових статей, несуть їх автори.

Адреса редакції:

88008, м. Ужгород, вул. Університетська, 14А

Економічний факультет ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кім. 404.

Електронна пошта: yosyp.dankiv@uzhgorod.edu.ua

Вихід пропонованого збірника наукових статей випускників 2018 року з фаху «Облік і оподаткування» – «Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки» є важливим чинником забезпечення розвитку студентської науки на економічному факультеті Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», який підготовлений всьоме науковцями кафедри обліку і аудиту на основі студентських наукових статей випускників, які завершують навчання в нашому університеті за програмою підготовки магістр з обліку і оподаткування у січні 2018 року.

Схвалено і рекомендовано до друку рішенням кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородського навчального університету», протокол № 4 від 6 грудня 2017 року.

ЗМІСТ	Стор.
Апаньєва Юлія Миколаївна Організація інвентаризаційної роботи на підприємстві та методика її проведення	5
Балог Шандор Шандорович Удосконалення обліку та аналізу амортизації основних засобів та нематеріальних активів в управлінні господарською діяльністю та оподаткуванням підприємств	13
Бориська Василина Михайлівна Сутність та облік фінансових інвестицій відповідно до міжнародних та національних стандартів фінансової звітності	21
Бравер Максим Демнович Вітчизняна і міжнародна практика складання та подання балансу	29
Гурська Іванна Василівна Особливості організації та контроль обліку дебіторської заборгованості в управлінні підприємством	36
Гутич Каріна-Катерина Михайлівна Організаційно-методичні підходи до формування облікової інформації про доходи фармацевтичного підприємства та їх стратегічного аналізу з метою управління суб'єктом господарювання	41
Дзямко Оксана Василівна Проблемні питання бухгалтерського обліку необоротних активів в працях вітчизняних дослідників	48
Дьордай Вероніка Петрівна Особливості визначення витрат на оплату праці підприємств енергорозподільчої галузі	57
Завацька Вікторія Вікторівна Удосконалення організації обліку та аналізу товарних запасів фармацевтичного підприємства	63
Ільков Наталія Василівна Управлінський облік в працях вітчизняних та зарубіжних вчених	72
Іляшкович Мирослава Василівна Підходи до формування показників звіту про фінансові результати (сукупні доходи)	79
Комят Ірина Степанівна Економічна сутність, поняття характеристика та класифікація дебіторської заборгованості у контексті нормативно-правового поля	84

Кузьо Світлана Василівна	
Особливості обліку і аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві	94
Кухта Наталія Юрївна	
Звіт про рух грошових коштів: гармонізація до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку	102
Ловська Роберт Павлович	
Методика формування показників балансу (звіту про фінансовий стан) суб'єкта господарювання	110
Мігалі Нуцу Іванович	
Підходи до обліку формування фінансових результатів	116
Мошак Ігор Вікторович	
Внутрішні регламенти як основа організації обліку на підприємстві	123
Мушак Каріна Олександрівна	
Шляхи вдосконалення обліку податку на додану вартість	130
Росоха Іван Іванович	
Удосконалення організації обліку дебіторської заборгованості	137
Статутяк Ольга Василівна	
Економічна сутність та облік видатків бюджетної установи	146
Шекета Марина Маколайівна	
Показники та шляхи підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства	153
Шімоня Світлана Сергіївна	
Організаційно-методичні підходи до регулювання бухгалтерського обліку та оподаткування операцій із оплати праці в державному секторі	160
Шутко Ірина Петрівна	
Забезпечення внутрішнього контролю в системі управління підприємством	170
Яворський Андрій Андрійович	
Модель аналізу розрахункових операцій зовнішньоекономічної діяльності підприємства: особливості побудови	176
Яксманицька Ірина Іванівна	
Аналіз системи електронного адміністрування ПДВ в сучасних умовах господарської діяльності: позитивні та негативні наслідки	183
ANNOTATION	191

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене Міністерством фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 [За редакцією 09.08.2013/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Міністерством фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [За редакцією 09.08.2013/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджене Міністерством фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 [За редакцією 09.08.2013/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності», затверджене Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2013 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013
8. Концептуальна основа подання фінансової звітності (2010) затверджена Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.09.2010 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009
9. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Міністерством фінансів України від 28.03.2013р. №433 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
10. Озеран А.В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств : монографія / А.В. Озеран. – К.: КНЕУ, 2015. – 471 с.

УДК 657.21(477).

Комят Ірина Степанівна, магістр з фаху «Облік і оподаткування», ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Науковий керівник: Колісник Галина Миколаївна, д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, ПОНЯТТЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У КОНТЕКСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ПОЛЯ

У статті з'ясовано поняття «дебіторська заборгованість» та визначено її економічний зміст різними авторами. Розглянуто класифікацію дебіторської заборгованості ученими-економістами та зазначено, класифікацію дебіторської заборгованості, необхідно проводити за одним напрямком - для оцінки фінансового стану та прийняття управлінських рішень. Подано характеристику та розглянуто класифікацію дебіторської заборгованості за ознаками, об'єктами, терміном погашення. Розглянуто критерії класифікації дебіторської

Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і аудит» Випуск 7 (2017)

заборгованості. Зазначено, що критерієм класифікації дебіторської заборгованості є операційний цикл. Розглянуто класифікацію дебіторської заборгованості, що класифікується за оборотами та терміном (свочасності) погашення.

***Ключові слова:** дебіторська заборгованість, поняття, дебіторської заборгованості, економічна сутність дебіторської заборгованості, класифікація дебіторської заборгованості.*

Постановка проблеми. Процес розвитку економічних відносин в нашій країні супроводжується такими негативними явищами, як нестійкість законодавчої бази, зростання заборгованості, інфляція та інше. Для багатьох підприємств це означає попадання в зону господарської невизначеності, підвищеного ризику і практично банкрутства.

При реалізації товару всі підприємства прагнуть отримати негайну оплату але під впливом різних економічних обставин це не завжди вдається. Таким чином, заборгованість на підприємствах майже завжди присутня у вигляді дебіторської чи кредиторської заборгованості.

Виникнення дебіторської заборгованості обумовлено тим, що договірні відносини торговельного підприємства з його різними господарськими контрагентами можуть передбачати певний проміжок часу між прийняттям на себе певних зобов'язань та їх фактичним виконанням [1].

Дебіторська заборгованість (кошти в розрахунках) є однією з можливих форм існування обігових активів підприємства. Поява дебіторської заборгованості є, певною мірою, об'єктивним процесом, пов'язаним з виконанням відтворювальної функції фінансів, забезпеченням процесу кругообороту коштів як передумови проведення господарсько-фінансової діяльності.

Проте надмірний обсяг виникнення дебіторської заборгованості, порушення термінів її погашення або неможливість погашення взагалі є досить негативними ознаками стану фінансів торговельного підприємства. Зростання обсягів дебіторської заборгованості свідчить про відволікання коштів не за призначенням, їх неефективне використання або навіть втрату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх джерел і публікацій. Дослідження джерел економічної літератури дозволяє узагальнити інформацію щодо обліку дебіторської заборгованості та її сутності і характеристики.

Обліку дебіторської заборгованості присвячені праці М.Д. Білик [2], С.Ф. Голова [3], П. Кватирка [4], О.В. Коблянської [5], Н.М. Матициної [6], Л.В. Нападовської [7] та інших:

Проблеми управління дебіторською заборгованістю висвітлені у багатьох підручниках, посібниках, монографіях провідних вітчизняних і зарубіжних авторів, серед яких варто виділити О.І. Бланка [8], І.М. Дубович [9], Т. С. Єдинак [10], А.А. Романюк [11] тощо.

Проте дослідження уточнення поняття «дебіторська заборгованість», з'ясування економічної сутності та її класифікації займає особливу увагу, а дискусія цих питань відповідно до сучасних ринкових умов господарювання вимагає подальшого дослідження та удосконалення.

Формулювання цілей статті полягає у визначенні сутності поняття та класифікації дебіторської заборгованості, її впливу на економічний стан господарюючого суб'єкта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичним підґрунтям для розгляду сутності поняття «дебіторська заборгованість» є розкриття сутності таких категорій як: «борг», «заборгованість», «дебітор», «розрахунки». Згідно П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» - це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [12]. Під дебіторами слід розуміти юридичних та фізичних осіб, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1].

Дебіторська заборгованість, як і інші активи підприємства, відображається в балансі тільки при дотриманні загальної вимоги, яка пред'являється до активів національними стандартами, а саме [13]:

- може бути достовірно визначена грошова оцінка цієї дебіторської заборгованості;
- у майбутньому очікується одержання від неї економічних вигод, тобто одержання грошових коштів, товарів, інших активів або зменшення зобов'язань.

Так, автори фінансового словника Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. [14] дають визначення заборгованості як сумі фінансових зобов'язань чи грошового боргу, яке підлягає погашенню. Майже ідентичним є поняття заборгованості у економічному словнику, а саме як сумі невиконаного зобов'язання, несплаченого боргу. Ми погоджуємося з думкою авторів щодо виділення окремо таких категорій, як зобов'язання і борг. Борг – це грошова сума, взята в позичку на певний термін і на певних умовах. Поняття боргу є вузьчим, ніж поняття зобов'язання.

Дебіторська заборгованість включає в себе усі вимоги підприємства до інших юридичних чи фізичних осіб щодо грошей, товарів чи послуг, у більшості випадків можна визначити два головних види дебіторської заборгованості: торговельну та особливу (неопераційну). Торговельна дебіторська заборгованість включає в себе рахунки до отримання та векселі, отримані по торговельній діяльності підприємства. Як ті, так і інші, можуть бути короткостроковими та довгостроковими, хоча останні зустрічаються досить

рідко. Торговельна дебіторська заборгованість виникає внаслідок звичайної операційної діяльності підприємства, яка може полягати в продажі товарів чи/та наданні послуг. Особлива (або неопераційна) дебіторська заборгованість виникає від іншої діяльності підприємства (тобто операцій інших, ніж продаж товарів чи/та надання послуг). Особлива дебіторська заборгованість може бути короткостроковою або довгостроковою. Вони повинні відображатися в обліку під відповідними назвами і не включатись до торговельної дебіторської заборгованості (рахунки до отримання). Особлива Дебіторська заборгованість, крім того, що вона окремо відображається у бухгалтерському балансі, може призводити до виникнення незвичайних облікових проблем.

Правильне визначення поняття «дебіторська заборгованість» є дуже важливим, оскільки від цього залежить відображення або не відображення заборгованості в обліку та звітності, а також перенесення цієї заборгованості до складу довгострокової. З цією метою слід дослідити тлумачення цього терміну як у законодавчих актах, так і вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. У першу чергу, розглянемо тлумачення даного поняття в положеннях національних стандартів бухгалтерського обліку, а також міжнародних. Основними нормативно-правовими документами, які регламентують відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська заборгованість» [12] та № 13 «Фінансові інструменти» [15]. Однак, сутність дебіторської заборгованості тлумачиться у цих стандартах неоднозначно. Так у П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» [12] дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату. При цьому дебіторами є всі юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів. Під таке трактування підлягає як заборгованість дебіторів, яка утримується підприємством до дати погашення, так і заборгованість дебіторів призначена для перепродажу. Заборгованість дебіторів, що призначена для перепродажу, придбавається або створюється підприємством з метою отримання прибутку або у вигляді відсотків, дивідендів, тощо, або ж від короткотермінових змін ціни(суми) такої дебіторської заборгованості. Тому така заборгованість, згідно п. 4 П(С)БО № 13 «Фінансові інструменти» [15], є фінансовим активом призначеним для перепродажу і повинна відображатися та оцінюватися в обліку відповідно до цього стандарту. Визначення наведене в П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» [12] є ширшим, оскільки охоплює усю заборгованість підприємству, у тому числі і ту, яка по суті є фінансовими інвестиціями, тобто активами, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку. У п. 4 П(С)БО № 13 «Фінансові інструменти» [15] надається визначення дебіторській заборгованості, що непризначена для продажу, – «дебіторська

заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу». Тому, дане тлумачення більш точно розкриває сутність поняття «дебіторська заборгованість». Таким чином, на основі аналізу чинних національних стандартів бухгалтерського обліку можна дійти висновку, що дебіторська заборгованість, за своєю суттю, є сумою заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу. Варто зауважити, що не існує окремого міжнародного стандарту, який регламентує питання відображення в обліку дебіторської заборгованості. Облік дебіторської заборгованості здійснюється відповідно до МСФЗ № 7 «Фінансові інструменти: розкриття» [16], МСБО № 32 «Фінансові інструменти: подання» [17] та МСБО № 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [18], тобто дебіторська заборгованість відноситься у міжнародній практиці до фінансових активів. При цьому у названих міжнародних стандартах не дається чіткого визначення поняття дебіторської заборгованості. П. 9 МСБО № 39 зазначає [18]: «позики та дебіторська заборгованість – це непохідні фінансові активи з фіксованими платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку». Таке тлумачення поняття дебіторської заборгованості є ширшим порівняно з тлумаченнями наведеними у національних стандартах. В ході дослідження було здійснено аналіз трактування поняття «дебіторська заборгованість», а також узагальнено підходи до визначення даного поняття (рис. 1.).

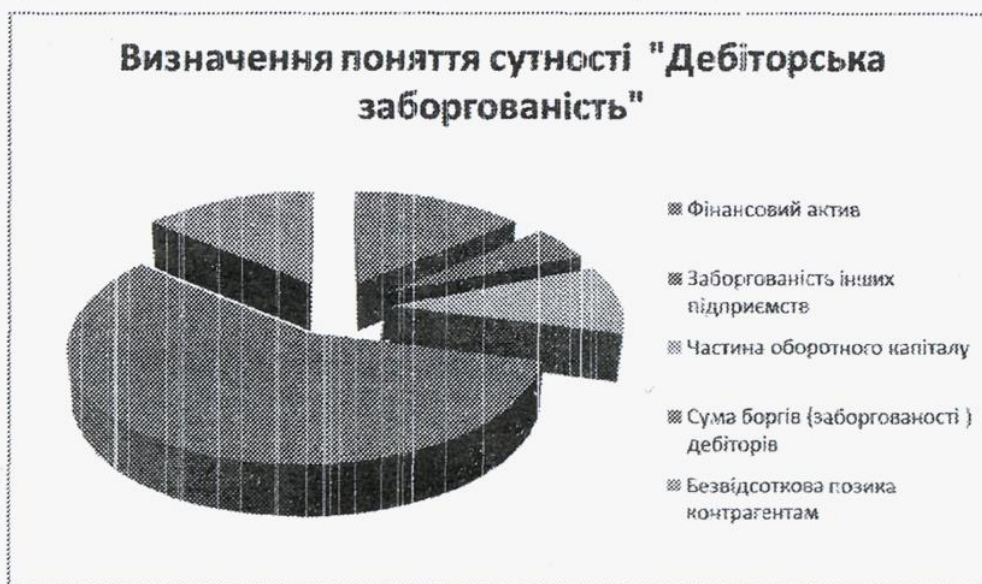

Рис. 1. Узагальнення підходів до визначення поняття «дебіторська заборгованість»

**Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і аудит»
Випуск 7 (2017)**

З рисунку 1 видно, що переважна більшість дослідників (57 %) дотримуються точки зору, що дебіторська заборгованість – це сума боргів (заборгованості) дебіторів. За національним законодавством, а саме за П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» [12] дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату. Тобто більшість науковців погоджуються з трактуванням даного терміну в національному законодавстві і лише деякі автори по-іншому трактують поняття «дебіторська заборгованість». Так група науковців (14%) дебіторську заборгованість визначають, як безвідсоткову позику або кредит контрагентами. Така ж кількість вчених (14 %) стверджують, що дебіторська заборгованість – фінансовий актив, що міститься в балансі підприємства. Зі 100 % дослідників 10 % визначають дебіторську заборгованість як частину оборотного капіталу, і лише 5 % як заборгованість інших підприємств. Цікавий підхід до тлумачення дебіторської заборгованості у закордонних авторів. Так, accounts receivable (анг.) поряд із дебіторською заборгованістю має такі варіанти перекладу: рахунки до отримання, рахунки дебіторів, дебітор за розрахунками. Зокрема, як зазначають Д. Стоун та К. Хітчинг: дебіторська заборгованість має назву «рахунки до отримання», а дебітори – це особи, які винні гроші за товари і послуги, вже одержані, але не оплачені ними [19]. Професори Гарвардського університету Зві Боді і Роберт К. Мертон визначають дебіторську заборгованість як «рахунки до отримання» [20], зазначаючи, що це та сума, яку покупці продукції повинні виплатити корпорації (підприємству). Західні економісти часто приймають поняття «кредитна політика» та «політика управління дебіторською заборгованістю» як цілісну категорію. Так наприклад, Дж. Ван Хорн взагалі розглядає дебіторську заборгованість як кількісний результат, що виникає у результаті реалізації кредитної політики підприємства [21], а Барт Едвардс, у своїй книжці «Кредитний менеджмент» взагалі використовує поняття «дебіторська заборгованість», суто як термін обліку [22]. Отже, єдиного підходу щодо визначення поняття «дебіторська заборгованість» немає, різні автори трактують дане поняття з різних точок зору.

Розглядаючи дебіторську заборгованість з точки зору бухгалтерського обліку а саме, згідно з п. 4 П(с)БО 10 довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу [12].

Критерієм класифікації заборгованості на поточну і довгострокову є операційний цикл. Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності й

Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки

отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг. Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю [12].

Дебіторська заборгованість також класифікується за об'єктами, щодо яких вона виникла. Згідно з цим виділяють такі види дебіторської заборгованості:

- заборгованість орендаря за фінансовою орендою, яка відображається в балансі орендодавця;

- заборгованість, забезпечена векселями;

- надані позики;

- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;

- дебіторська заборгованість за розрахунками (з бюджетом, за виданими авансами, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків);

- інша дебіторська заборгованість.

Залежно від своєчасності погашення дебіторська заборгованість поділяється на:

- дебіторську заборгованість, строк оплати якої не настав (строкову дебіторську заборгованість);

- дебіторську заборгованість, не сплачену в строк (прострочену), в тому числі сумнівну і безнадійну дебіторські заборгованості.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, щодо якої є невпевненість у її погашенні боржником.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги виникає, коли підприємство реалізує товари в кредит, тобто з відстроченням платежу.

Векселі отримані - це заборгованість за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами за відвантаженою продукцією (товари), виконані роботи та надані послуги, які забезпечені одержаними векселями.

Вексель - це цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання особи, що видала вексель (векселедавець), сплатити певну суму, коли настане встановлений термін на користь власника векселя (векселеотримувача).

Можна виділити ще два особливі види дебіторської заборгованості:

- відстрочені податкові активи – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах і виникає у випадку, коли обліковий прибуток є меншим за податковий прибуток (відображаються у рядку 1045 Балансу, форма № 1);

- методологічні засади відображення в обліку відстрочених податкових активів регламентуються П(с)БО 17 [24];

- витрати майбутніх періодів – витрати, здійснені у звітному періоді, але які будуть визнані витратами у Звіті про фінансові результати у майбутніх звітних періодах згідно з принципом відповідності доходів і витрат (відображаються в рядку 1170 Балансу, форма № 1).

До витрат майбутніх періодів відносяться витрати, пов'язані з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості; з освоєнням нових виробництв та агрегатів; сплачені авансом орендні платежі; оплата страхового полісу, передоплата періодичних видань тощо [23].

У Плані рахунків бухгалтерського обліку [25] для накопичення інформації про дебіторську заборгованість і відображення операцій за нею передбачено рахунки класу 1 «Необоротні активи» та класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи». Ці рахунки об'єднуються у відповідні статті, які відображаються у Балансі за встановленою НП(с)БО 1 формою.

Для обліку довгострокової дебіторської заборгованості Планом рахунків передбачено рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Причому Інструкцією № 291 до цього рахунку вводяться такі субрахунки [25]:

- 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду»;
- 182 «Довгострокові векселі одержані»;
- 183 «Інша дебіторська заборгованість»;
- 184 «Інші необоротні активи».

Для обліку довгострокової дебіторської заборгованості застосовуються тільки перші три субрахунки. У Балансі (форма № 1) на відповідну звітну дату сальдо цієї заборгованості відображається в рядку 1040.

Облік поточної дебіторської заборгованості ведеться на рахунках 34 «Короткострокові векселі одержані», 36 «Розрахунки аз покупцями та замовниками» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами».

Таким чином, одним із найбільш складних питань вітчизняних підприємств є дебіторська заборгованість та проблеми неплатежів, пов'язаних з її існуванням. Більшість підприємств практично не мають можливості нормально функціонувати у зв'язку з наявністю дебіторської заборгованості, адже це відволікає кошти з обороту. У таких умовах особливо зростає роль правильної організації бухгалтерського обліку, а також ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виникнення дебіторської заборгованості є, певною мірою, об'єктивним процесом, пов'язаним з виконанням відтворювальної функції фінансів, забезпечення процесу кругообороту коштів як передумови проведення господарсько-фінансової діяльності. Її наявність в певних межах є нормальною ознакою процесу фінансово-господарської діяльності будь-якого підприємства, зумовлена природою та особливостями діяльності, однак кожен господарюючий суб'єкт зацікавлений в оптимізації її обсягу. Адже, надмірний обсяг виникнення дебіторської заборгованості, порушення термінів її погашення або неможливість погашення взагалі є досить негативними ознаками стану фінансів торговельного підприємства.

Результатом проведення даного дослідження є ґрунтовний аналіз сутності поняття «дебіторська заборгованість». Також виявлено, що науковці, даючи визначення поняття «дебіторська заборгованість», розглядають тільки один бік дослідження що є недоліком. Ми вважаємо, що дебіторська заборгованість – показник фінансового стану підприємства, який являє собою суму заборгованості на користь підприємства на певну дату за наданий комерційний та споживчий кредити покупцям, а також авансування постачальників, щодо яких у підприємства з'являється майнове право вимоги оплати боргу.

Перелік використаних джерел.

1. Соловей Н. В. Проблеми обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс] / Соловей Н. В., Маліношевська К. І. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємства // Фінанси України. - 2009. - №12. – С.24-37.
3. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник. - К.: Лібра, 2001. -840 с.
4. Кватирка П. Б. Класифікація дебіторської заборгованості та її удосконалення // Вісник Хмельницького національного університету. – Т. 2. – 2005. – №4. – С. 87-90.
5. Кобилянська О. І. Фінансовий облік. За редакц. О. І. Кобилянської. –К.: Знання. – 2007. – 545 с.
6. Матицина Н. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №12. – С. 38-42.
7. Нападовська Л. В. Управлінський облік: Підручник. - К.: 2005.- 536с.
8. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия. - К.: Ника Центр, Эльга, 2003. -448 с.
9. Дубович І. М.Управління дебіторською заборгованістю підприємства // Ржим доступу / <http://www.rusnauka.com>

**Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і аудит»
Випуск 7 (2017)**

10. Єдинак Т. С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах фінансово-економічної кризи [Електронний ресурс] / Єдинак Т. С. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
11. Романюк А. А. Управління дебіторською заборгованістю як фактор впливу на ефективність фінансової діяльності підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. – Т. 2. – 2006. – №6. – С. 73-78.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237 (остання редакція від 09.08.2013 р. №1242-13) // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.
13. Бреславська Г. М. Вартісно-орієнтоване управління дебіторською заборгованістю підприємства / Бреславська Г. М., Момот Т. В. // Бізнесінформ. – 2011. – № 3. – С. 81–83.
14. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – [3-тє видання, виправл., доп.] – К.: т-во “Знання”, КОО, 2007. – 587 с. 16.
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 13 «Фінансові інструменти» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237 (остання редакція від 09.08.2013 р. №1242-13) // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.
16. Міжнародний стандарт фінансової звітності №7 (МСФЗ 7) «Фінансові інструменти: розкриття інформації» від 01.01.2012 р. № 929 _ 029. // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.
17. Міжнародний стандарт фінансової звітності № 32 «Фінансові інструменти: подання» від 01.01.2012 р. № 929 _ 007. // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.
18. Міжнародний стандарт фінансової звітності № 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» від 17.10.2013 р. № 929 _ 015. // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.
19. Стоун Д. Бухгалтерський учет и финансовый анализ / Стоун Д., Хитчинг К.; пер. с англ. Ю.А. Огибин, Г.А. Огибин - М.: Сирин, 1998. – 302 с.
20. Боді Зві, Мертон, Роберт. Фінанси: Пер. С англ.: навч. Посіб. / Зві Боді, Роберт Мертон.— М.: Видавн. Дім —Вільямс, 2000.—592 с.
21. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. /И. А. Бланк.— 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, Ника - центр, 2004. – 656 с.
22. Барт Эдвардс. Руководство по кредитному менеджменту / Э. Барт. – М.: Москва, 1994. – 400 с.

Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 01 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом МФУ від 07.02.13 р. №73. // [Електронний ресурс]. // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» Затв. Наказом Міністерства фінансів України 28 грудня 2000 р. №353 і зареєстровано Міністерством юстиції України 20 січня 2001 р. №47/5238 (із змінами та доповненнями) // – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.
25. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» Затв. Наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 р. №291 і зареєстровано Міністерство юстиції України 21 грудня 1999 р. №892/4185 (із змінами та доповненнями)// – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>.